

ECLOGA I

(Meliboeus, Tityrus)

Meliboeus

Tityre, tu patulae recubans sub tegmine fagi
silvestrem tenui musam meditaris avena:
nos patriae fines et dulcia liguimus arva.
Nos patriam fugimus: tu, Tityre, lentus in umbra
formosam resonare doces Amaryllida silvas.

Tityrus

O Meliboee, deus nobis haec otia fecit.
Namque erit ille mihi semper deus, illius aram
saepe tener nostris ab ovilibus imbuet agnus.
Ille meas errare boves, ut cernis, et ipsum
ludere quae vellem calamo permisit agresti.

Meliboeus

Non equidem invideo, miror magis: undique totis
usque adeo turbatur agris. En ipse capellas
protenus aeger ago: hanc etiam vix, Tityre, duco.
Hic inter densas corylos modo namque gemellos
spem gregis, a, silice in nuda conixa reliquit.
Saepe malum hoc nobis, si mens non laeva fuisset,
de caelo tactas memini praedicere quercus.
Sed tamen iste deus qui sit da, Tityre, nobis.

Tityrus

Urbem quam dicunt Romam, Meliboee, putavi
strultus ego huic nostrae similem, quo saepe solennus
pastores ovium teneros depellere fetus.

EKLOGA PRVNÍ

(Meliboeus, Tityrus)

Meliboeus

Tityre, ty si tu hovíš a pod buku košatou klenbou
na tenkou písňalu písákš a skládáš si pastýřskou písěň.
Já svůj rodný kraj, své půvabné opouštím role,
já ted z otěňny prochám, ty s klidem stimné ty lesy
uíš, by volaly jméno tvé spanilé Amaryllidy.

Tityrus

Bůh to byl, Meliboee, jenž poklid tento mi zjednal,
proto chci po všechem čas jej za boha mítí a často
beránek z ovčince mého mu oltář pokropí krví.
Svolil, by mohly, jak vidíš, mé krávy si kdekoli volně
chodit a já si tu hrát, jak libo mi, na prostou šalmaj.

Meliboeus

Nechci ti závidět, věi! — spíš divím se: celý kol venkov
zmatku a víru je pln — já sám ted, zármutkem sklíčen,
před sebou kozičky ženu — a tuto zde stěží jen vleču,
nebot kůzlátka dvě, ted před chvílí, zrodívši v hákách,
na holém kamení, ach! tam nechala naději stáda.
Nejednou tuto mi ránu — jen nebýt nezapné myšli! —
napřed zvěštoval dub — jak vzpomínám — zasažen bleakem.
Ty mi však, kdo je ten bůh tvůj, Tityre, ochotně řekni.

Tityrus

Já jsem, bláhový, myšli, že Řím je takové město,
jako je toto zde naše, kam honit na prodej často
nězná jehňata svá nás pastýřů obýčeji hývá.

Sic canibus catulos similes, sic matribus haedos
noram, sic parvis componere magna solebam.
Verum haec tantum alias inter caput extulit urbes,
quantum lenta solent inter viburna cupressi.

Meliboeus

Et quae tanta fuit Romam tibi causa videndi?

Tityrus

Libertas, quae sera tamen respexit inertem,
candidior postquam tondenti harba cadebat,
respexit tamen et longo post tempore venit,
postquam nos Amaryllis habet, Galatea reliquit.
Namque, fatebor enim, dum me Galatea tenebat,
nec spes libertatis erat nec cura peculi.
Quamvis multa meis exiret vicina saeptis,
pinguis et ingratae premeretur caseus urbi,
non unquam gravis aere domum mihi dextra redibat.

Meliboeus

Mirabar quid maesta deos, Amarylli, vocares;
cui pendere sua pateris in arbore poma:
Tityrus hinc aberat. Ipsae te, Tityre, pinus,
ipsi te fontes, ipsa haec arbusta vocabant.

Tityrus

Quid facerem? Neque servitio me exire licebat,
nec tam praesentis alibi cognoscere divos.
Hic illum vidi invenem, Meliboee, quotannis
bis senos cui nostra dies altaria fumant.
Hic mihi responsum primus dedit ille petenti:
„Pascite ut ante boves, pueri: summittite tauros.“

Jako jsem vídal, jak štěňata psům neb kůzlata kozám
ve všem podobna jsou, tak malé jsem srovnával s velkým.
Řím však v takovou výš své temeno nad druhá města
vyjal, oč vyšší je egyptš než ohebná kalina nízká.

Meliboeus

Jaká potřeba nutná tě přiměla do Říma jíti?

Tityrus

Svoboda, která sic pozdě, však přece jen líknavci svitla,
když mi již šedivěl vous, jenž pod břitvou z tváře mi padal,
avšak svitla mi přece a po dlouhém čase mi přišla,
co teď mám Amaryllidu a volný jsem od Galatey.
Dokud, vyznám to rád, jsem pouhán byl od Galatey,
úspor jsem nehleděl, proto též nemohl na volnost myslet,
ačkoli ze stáji svých jsem hojnost prodával žertev,
ačkoli tučný sýr jsem pro město nevděčné hnět,
přece jen dlan jsem k domovu nosíval pokaždé prázdnu.

Meliboeus

Divné mi bývalo dost, proč tesklivě vzývalas bohů,
pro koho, Amaryllido, jsi jablka nechala viset:
Tityrus daleko dlel — sám pramen tě, Tityre, volal,
samý tě volaly jedle a samo i tuhleto křoví.

Tityrus

Copak jsem dělali měl, bych svého se otrocoví zbavil?
Také jsem božstva tak příznivá nemohl poznati jinde.
V Římě, ó příteli můj, jsem spatřil jinocha toho,
kterému dvakrát šest dní můj oltář do roka kouřil.
V Římě on první mi na moji prosbu dal odpověď tuto:
„Paste si, hoši, jak dřív svůj dobytek, pěstujte býky!“

Meliboeus

Fortunate senex! Ergo tua rura manebunt.
 Et tibi magna satis, quamvis lapis omnia nudus
 Limosoque palus obducatur pascua iunco.
 Non insueta gravis temptabunt pabula fetas,
 nec mala vicini pecoris contagia laedent.
 Fortunate senex! hic inter flumina nota
 et fontis sacros frigus captabis opacum.
 Hinc tibi, quae semper, vicino ab limite saepes
 Hyblaeis apibus forem depasta salicti
 saepe levi somnum suadebit inire susurro.
 Hinc alta sub rupe canet frondator ad auras:
 nec tamen interea raucae tua cura palumbes
 nec gemere atria cessabit turtur ab ulmo.

Tigrus

Ante leves ergo pascentur in aequore cervi,
 et freta destituent nudos in litore pisces;
 ante pererratibus amborum finibus exul
 aut Ararim Parthus bibet aut Germania Tigrim,
 quam nostro illius labatur pectore volans.

Meliboeus

At nos hinc alii sitientis ibimus Afros,
 pars Scythiam et rapidum cretae veniens Oaxen
 et penitus toto divisos orbe Britannos.
 En unquam patrios longo post tempore finis
 pauperis et tuguri congestum caespite culmen
 post aliquot mea regna videns marbor aristas?
 Impius haec tam culta novalia miles habebit,
 barbarus has segetes: en quo discordia cives
 produxit miseros, his nos consevimus agros!
 Inserere nunc, Meliboee, puros; pone ordine vites.

Meliboeus

Tak tedy, blažený starče, tvé polnosti zůstanou tobě,
 veliké pro tebe dost, ač pouhý je pokrývá kámen
 všude a bahňitým stím tvé pastviny zahalil močál.
 Nebudou z nezvyklých trav mít obtíže bahnice těžké,
 aniž záhubný mor je nakazí z blízkého stáda.
 Ty tedy, blažený starče, zde uprostřed potoků známých,
 uprostřed posvátných zdrojů si v stinném pohoví chládku.
 Tadyhle živý ten plot, jenž pozemek sousední dělí,
 jehožto vrbový květ je od četných včeliček spásán,
 bude tě bzučením tichým, jak doposud, ke spánku zvatí,
 onde zas pod strnou skálou si k nebesům zapře vlnať,
 přitom budou tu lkát též vrkaví holoubci lesní,
 které s rozkoší slycháš, i hrdlíčky z vysokých jilmů.

Tigrus

Dřív však jeleni hbití se budou na moři pásti,
 moře dřív vyvrhne ryby a na břehu bez vody nechá,
 dřív též odejde z vlasti, a oběma zeměmi projda,
 Parth bude z Araru pít a z proudu Tigridu Germán,
 než by mně božská ta tvář jen pohlédla ve vděčné duši.

Meliboeus

My však půjdeme odtud — část odejde k žiznivým Afrům,
 jiní do skythských pustin, část k dravému Oaxu v Krétě,
 jiní v britanský kraj, jenž od světa zcela je stranou.
 Zdalipak po letech ještě kdy uvidím končinu rodnou,
 zdali i dřnový krov své chudé chatrče spatřím —
 s úžasem v království svém jen několik uvidím klásků?
 Ach, teď surový voják ty vzdělané bude mít role,
 cizák tu ornici mou! Ó, kam vás zavedl krutý,
 ubozí obětané, svárl — Tož těmto jsem osával pole!
 Štěpůj teď, Meliboee, své stromové, rozsazuj révu!

Ite meae quondam felix pecus, ite capellae.
 Non ego vos posthac viridi proiectus in antro
 dumosa pendere procul de rupe videbo;
 carmina nulla canam; non me pascente, capellae,
 florentem cytisum et salices carpetis amaras.

Tityrus

Hic tamen hanc mecum poteras requiescere noctem
 fronde super viridi: sunt nobis mitia poma,
 castaneae molles et pressi copia lactis,
 et iam summa procul villarum culmina fumant,
 maioresque cadunt altis de montibus umbrae.

Kupředu, šťastné kdys stádo! Již jděte, mé kozičky milé!
 Již vás nebudu víc, v své zelené rozložen sluji,
 vídat, jak v křovinách skal, kdes ve výši, lezete směle;
 nadobro zmlkne můj zpěv, již žádnou z vás, kozičky milé,
 pásat nebudu já — vy trpké hrýzti vrby a jetel.

Tityrus

Přece však dnešní noc bys u mne přespati mohl
 na čerstvém lupení tady, vždyť máme již ovoce zralé,
 chutné kaštaný máme a hojnost čerstvého syra.
 Také se ze všech střech již v dalekém okolí kouří,
 dlouží se stíny vysokých vrchů a padá už soumrak.

EKLOGA ČTVRTÁ

Poněkud vážnější píseň chci zpívat, sicilské Múzy: všechny netěší stromy ni tamaryšk nízkého vzrůstu; i když slavíme les, nechť les je konsula hoden.

Přišel poslední věk, jak kumská hlásala věštbá:
velké pořadí věků, jak bývalo, počíná znova,
již se zas vrací Panna a vrací se saturnská říše,
nový již lidský rod nám posílá vysoké nebe.
Chraň jen, Lucino cuduň, vzdýt tvůj již panuje bratr,
chlapce, jenž přijíti má: jím končí železné plémě,
zlatý však lidský rod zas povstane po celém světě.

Takto ten skvostný věk nám za tvého konsulství vzejde,
Pollio, měsíce dlouhé pak kupředu kráčetí budou.
Stopy-li zločinů našich jsou doposud, vedením svým je
zahladíš — stálých hrůz tak zbavíš veškeré země.

Chlapec jak bůh už povede život a uvidí naše
heroje, s bohy jak žijí, a s nimi i sám bude vídán,
všechn pak usmíří svět, jímž povládne otcovou ctností.
Země ti prvé dárky, ó chlapečku, v hojnosti zplodí:
lbezný akant a leknín a kozlík a zelený břečtan,
který se po zemi plazí — a všechno to vyroste samo.
S vemeny plnými mléka se budou vraceti kozy,
samy, a velkých lvů již nebudou stáda se bátí,
sama ti kolébka tvá dá hojnost rozkošných květů,
zhynou jedoví hadi i jedové rostliny klamně
zhynou a východní amón pak na všeck poroste místech.

Až pak si o slávě reků a o činech vlastního otce
budeš moci už říct, až poznáš, co je to mužnost,
znenáhla něžný klas již na poli žloutnouti bude,
budou z drsného trní i třpytné viseti hrozny,
bude i rosný med též z tvrdých dubů se pojit.

Něco však zůstane stop z těch bývalých zločinů našich,
které přimějí lid zas na moře s korábý vyplout,
stavět hradby kol města a do půdy vryvati brázdy.
Jiný bude zas Tífys a jiná poveze Argó
vybraných hrdinů sbor, též jiné nastanou války,
bude i na trójský hrad zas jiný Achilles poslán.

Až pak dospěješ věkem a zralým mužem se staneš,
obehodník opustí moře sám od sebe, nebude zboží
měnit už loď, vzdýt každý kraj pak ponese všechno.
Motyky nebude zem již snášeti, vinice žábky,
také mohutný orač už býkům odváže jářmo,
nebude učit se vlna, jak různými barvami šálit:
sám teď na pastvě beran své vlastní zamění rouno
za šatřán žlutavé barvy a za nach ladně se rdící,
jehňata od sebe sám, hned na pastvě, ošatí červec.

„Taková století předejte!“ svým vřetenům pravily
Parky,
svorně, vzdýt osudu vůle se nijak nemůže změnit.

Nastup na dráhu slávy, tak vznešenou, čas se už blíží,
drahé ty božské dítě a velký potomku Jovůvi!
Viz, jak klenutý svět svou tíhou celý se chvěje,
země i vysoké nebe, i daleké prostory mořské,
viz, jak přišel ten věk zas pln radostí všechno!
Ó, kéž těchto se dob můj život ve stáří dočká,
jakož i duch, jenž sílu by měl tvé vytknit skutky!
Pak by mě nepředělil v písních ni Orfeus thrácký, ni Linus,
třebaže jednoma matka a druhému pomáhá otec,

Orfeu Kalliopea a Linovi Apollo slíchný,
kdyby i závodil Pán, své Arkady za soudece máje,
prohru by prohlásil Pán, své Arkady za soudece máje.
Usmáním začni už, chlapečku malý, svou poznávat
matku —

po deset měsíců přec již dost tvá zkoušela matka —
začni už, chlapečku malý: kdo nezažil rodičů úsměv,
toho bůh neuzná stolu a bohyně manželství hodným!
matku —

EKLOGA DESÁTÁ

Dovol mi, Arethuso, bych vykonal poslední dílo!
Ještě mám několik veršů — však číst by je Lykoria
měla! —

zapět Gallovi svému — kdo odepře Gallovi píseň?
Za to bych vroucně ti přál, když pod mořem sicilským
pluješ,

aby v tvůj čistý proud tam slané nevníklo moře.
Začneme! Nyní bych chtěl pět Gallovi trýznivou lásku,
zatímco spásají mláz mé kozičky s ploskými nosy.
Nepějem hluchým ten zpěv, les na vše nám odpověď
dává.

Který úval neb háj vás u sebe, najady, poutal
tehdy, když Gallus tesknil a pro zrádnou lásku se trápil?
Neboť ni na vrších Pindu, ni vysokých Parnasu hřbetech
tehdy jste nedlely, dívky, ni boeotské u Aeganippy.

Tamaryšk pro něho kvílel, i vavříny plakaly pro něj,
pro něj Maenalus lkal, když v odlehlé jeskyni ležel,
Maenalus, porostlý smrčky, i studené lykajské skály.
Stály i ovečky kol — nás nemají ovečky v záští,

proto, básníku božský, ni ty jich nechovej v záští!
Adónis, sám tak krásný, své ovečky pásával u řek.
Přišel i ovčák i voláci přišli svou zdolnouhavou chůzí,
Menalkas, urousám, veprům jak po zimě žaludy sbíral.

„Ke komu tahle tvá láska?“ se tázali. — „Foebus pak přišel
pravil: „Co šláš, Galle? — vždyť Lykoria, milenka tvoje,
za jiným prchla ti sněhy a vojenským tábořem hrozným!“
Také Silvanus přišel a prosťý měl na hlavě věnec,
v němžto se lilie velké a kvetoucí kručinka chvěla.

Také přišel tam Pán, bůh arkadský — sami jsme zřeli,
jak byl ve tváři rudý, ja chebdím a suřklem natřen:
„Přepnáš ten svůj bol, bůh Amor na tohle nedbá!
Je-li kdy krutý ten bůh syt slz? — Je travina syta
vody neb vojtěšky včela neb protiví mladého koza?“

Gallus tu zarmoucen dí: „Však budete alespoň zpívat
horám tu o mé lásce — vy jediní zpěvu jste znali,
Arkadé! Ó, jak měkce mé kosti by ležely tady,
kdyby kdys o mé lásce tu zapěla sýringa vaše!

Kéž bych jedním tu z vás, ó pastýři, kdysi byl býval,
třeba jen hřdačem stád neb zralých sběračem hroznů!
Jisté by potom Fyllis neb Amyntas býval mou láskou,
nebo i kdokoli jiný. — Že Amyntas v tváři je snědý?
Vždyť jsou i halky tmavé a též je hyacint tmavý.

Byl by tu ve vrbách se mnou a ve stínu ohebné révy:
Fyllis by sbírala kvítí a Amyntas zase by zpíval. —
Tady jsou chladné zdroje, ó Lykoria, lučňny měkké,
je tu i háj — ó s tebou bych chtěl svůj život tu strávit!

Teď však šlehaná láska mě ve zbrani krutého Marta
poutá uprostřed střel, vstříc útokům nepřatel našich.
Tys však vzdálena vlasti — jak rád bych nevěřil tomu!

Ty tam jen alpské sněhy a rýnské samotna ledy
beze mne, ukrutná, vidíš — ó, kéž ti tam neškodí mrazy!
Kéž by ti drsný mráz tam neranil chodidla jemná!
Půjdu a ty své písne, jež veršem jsem chalkidským

složil,
budu si k šalmaji své teď zpívati, sicilský pastýř.

V lesích trpěti radš mám úmysl uprostřed doupat
šelem a do kůry stromků chei vyrývat mléčno jméno;
stromky pak budou vzrůstat a poroste s nimi má láska.

Občas v průvodu nymf bych procházel vysoké hory,
divoké lovil kance, a nijak mne nemohou mrazy
zdržet, bych smečkou psů kol dokola nesevřel lesy.

Teď již se vidím, jak prolézám skály a procházím lesy
hučící, jakou mám radost, když metám z hučivé šípy —
jako by tohleto mohlo mou šlehou vyhojit lásku,
jako by Amor se mřnřejším mohl stát bolestí lidskou!
Zas už mě neteší nymfy a zas už mě neteší nijak
ani sám zpěv — již sbohem tu buď, můj rozmilý lese!

Nemůžte strádáním mým ten bůh být nikterak změněn!
Kdybych žil uprostřed mrazu a vodu pil ze řeky Hebru,
kdybych i thrácké sněhy měl snášet v deštivé zimě,
nebo zas v Africe pásal, kde pálí souhvězdí Raka,
v krajích, kde na strmém jilmu i lýčí prahne a zmríná,
všechno přemůže Amor, nuž ustupme Amoru také!

Perské Múzy, to stačí, co váš teď zazpíval pěvec,
který si spleťá košilk, jež z hebkého ibišku robí
vseďe — vy tento můj zpěv teď Gallovi učíte drahým,
Gallovi, k němuž má láska se o tolik rozrůstá denně,
o kolik v novém jaře vždy vyrůstá zelená olše.

Povstaňme již, vždyť stín nám pěvcům na škodu bývá,
jalovec škodný má stín, též obilí škodné jsou stíny.
Jděte již, kozičky, syté, je večer, jděte již domů!“